

Alle snakkar om klimarisiko - men kva er det egentleg?

Norsk klimastiftelse
NORGES GRØNNE TANKESMIE

Lars-Henrik Paarup Michelsen

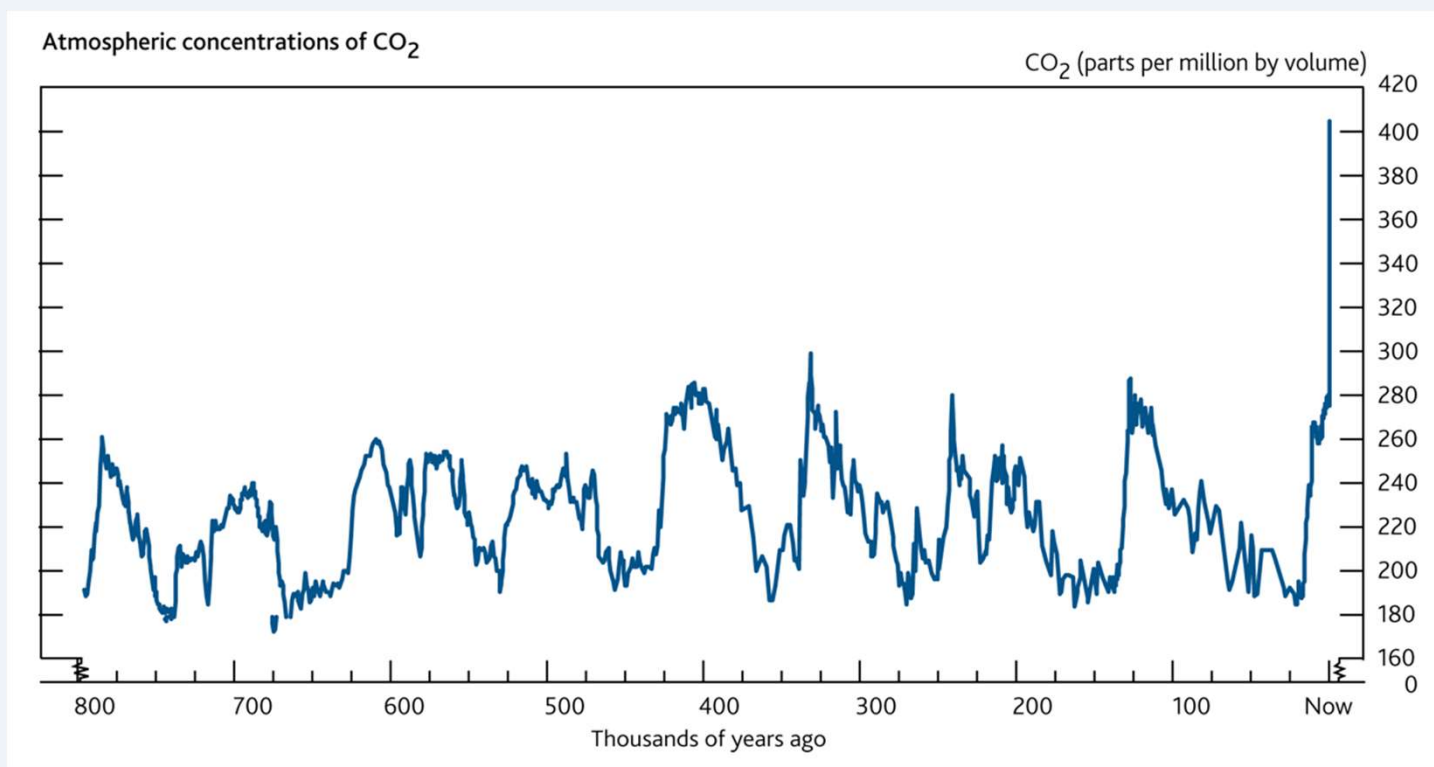
10. juni 2021

Foto: Duncan Hsieh/Flickr

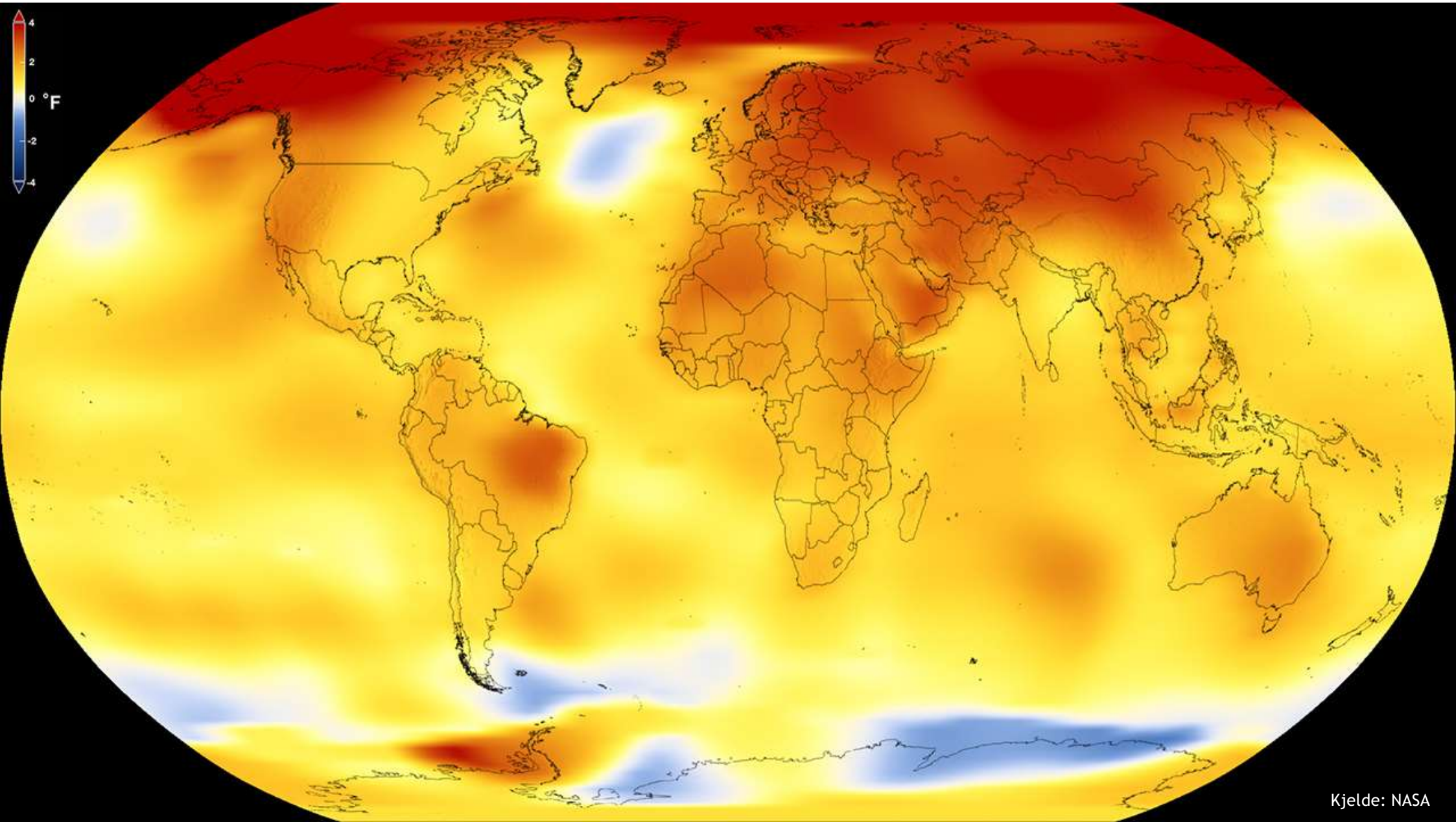

Utgangspunktet...

Kjelde: Bank of England, Klimarisikoutvalet

Kjelde: NASA

Klimaendringer er finansiell risiko

KLIMA

Kor store klimagassutslepp har vi og korleis kan dei kuttast?

Foto: World Economic Forum/ Moritz Hager

KLIMARISIKO

Korleis vil klimaendringar og klimapolitikk påverke oss økonomisk?

Tre kategorier

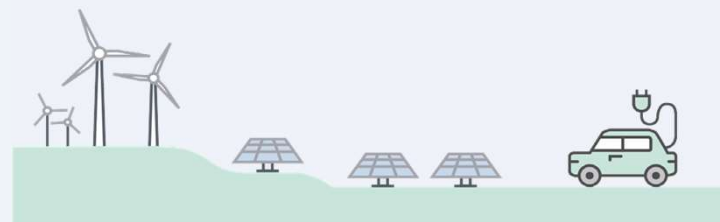
Fysisk risiko

Klimaendringar kan gi store skadar på natur og infrastruktur som bygningar og vega. Flaum og ekstremnedbør kan gi akutte øydeleggingar, mens varige klimaendringar kan øydelegge grunnlaget for å drive næringsverksemd.

Overgangsrisiko

Strengare klimakrav og ny teknologi kan gi store endringar i etterspurnad etter mange produkt og tenester. Selskap og fossile ressursar risikerer å tape verdi.

Ansvarsrisiko

Klimaendringar kan gi grunnlag for søksmål mot personar i land og selskap som har ansvar for store klimagassutslepp. Også manglande vilje til å føresjå økonomiske tap på grunn av strengare klimakrav og ny teknologi kan føre til søksmål frå skadelidne investorar.

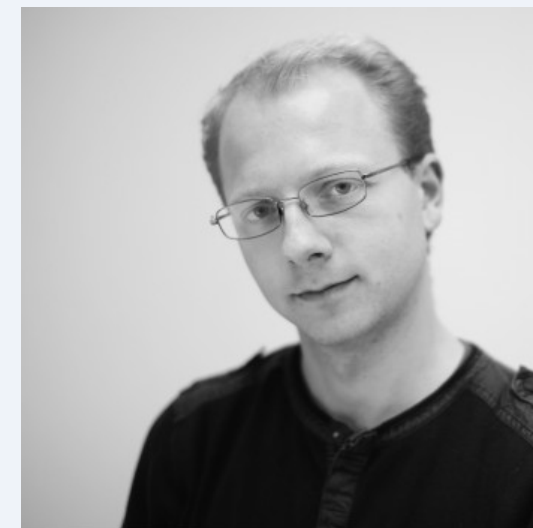

Fysisk risiko

Slutt på «vanleg vær»

- Det vi veit sikkert er at det blir **varmare** og at vi får **meir ekstremvær**, særleg i form av kraftige regnbygar. Flaum og ras er stikkord.
- Meir varme gir dessutan meir fordamping og det kan føre til **tørke**.
- Vi kjem til å få **fleire overraskingar** fordi vi ikkje lenger kan seie kva som er «vanleg vær» i Noreg.

BJØRN H. SAMSET, CICERO

Mener klimaendringer knekte kjøttproduksjonen

Etter flere år med flomkriser, står Norturas Evanger-anlegg overfor nedleggelse. – Dagen NVE sa det ikke kom noen flomsikring, er den tyngste dagen i mitt liv, sier fabrikkssjef Bente Sundheim.

Faksimile: Nationen
Februar 2019

Tørkesommer ga importrekord i 2018

Aldri før har det vært importert mer høy og halm enn i 2018, og i år har de tollfrie høykvotene gått unna i rekordfart til rekordhøy pris.

Faksimile: Nationen
Februar 2019

FLOMVOLLER: De er nesten usynlige, men flomvollene langs veien i Mjøndalen kan spare komm... [vis mer](#)

Tilpasser for storflom

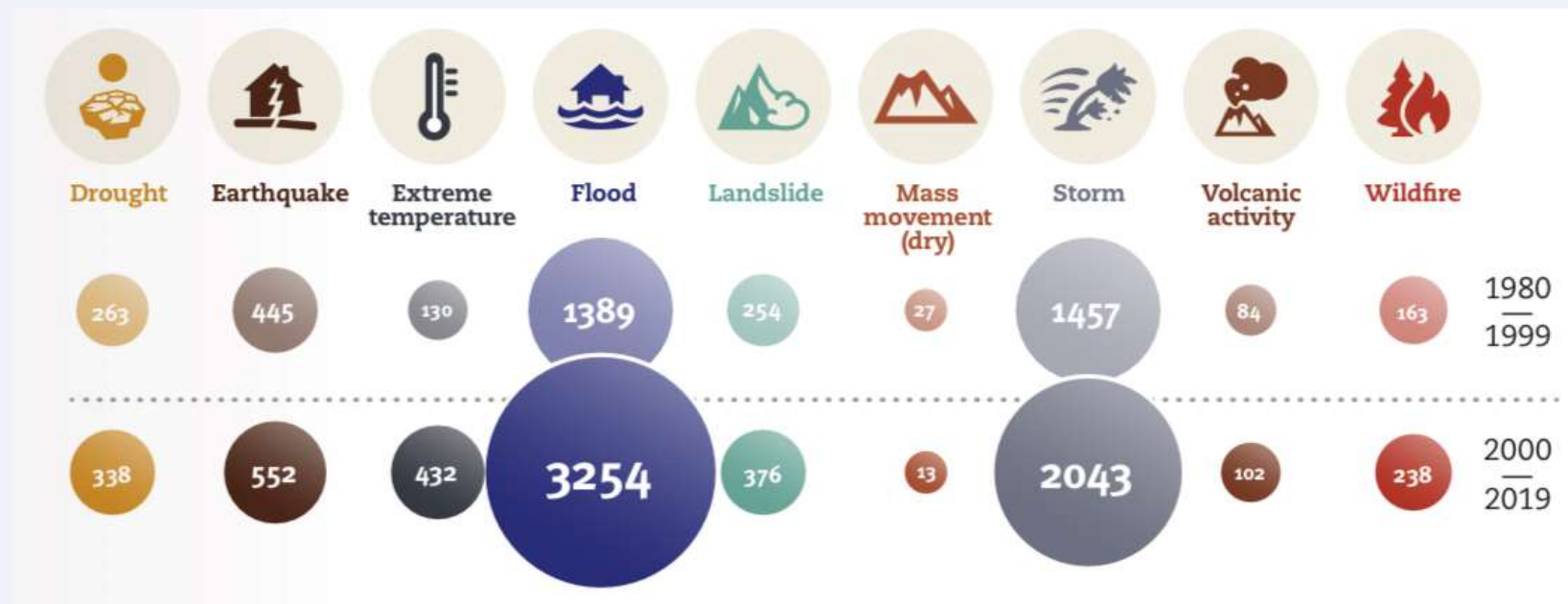
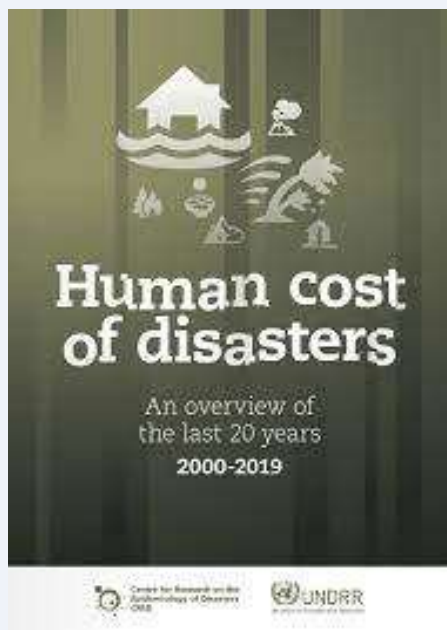
De siste årene har Norges vassdrag- og energidirektorat vært tungt inne i Mjøndalen.

Skjermdump: E24
24. oktober 2020

Antall klimarelaterte kriser

1980-1999 vs 2000-2019

KJERNEKRAFT - RINGHALS 2

Varmt havvann stenger svensk kjernereaktor

Det svenske kjernekraftverket Ringhals bruker havvann til kjøling - men det holder ikke lenger.

AV ULRİK ANDERSEN, INO.DK **KJERNEKRAFT** 1. AUG. 2018 - 15:01

Faksimile: TU
August 2018

NYHET

#Klimarisiko: Ekstremvær det mest alvorlige for Hydro

Hydros anlegg i Brasil, USA, Tyskland, Årdal og Høyanger har alle blitt utsatt for ekstremvær som følge av klimaendringer. Selskapet forbereder seg nå på alle typer klimarisiko.

21. august 2019

I 2016 besluttet Hydro å investere i et pilotanlegg der deres nye teknologi for produksjon av aluminium skal testes ut. M... omtaler som «verdens mest klima- og energieffektive teknologi for aluminium-elektrolyse». Enova bidrar med 1,55 mill... Karmøy er et anlegg som produserer det som kalles primæraluminium. På Karmøy lages det også tråder til høyspennekab... aluminiumsplater til valseverket, i tillegg produseres det såkalt pressbolt til produksjon av aluminiumprofiler. (Foto: Hyd...

Faksimile: E&K
August 2019

«Havet har feber»

- Meir enn 93 prosent av all ekstra varme grunna drivhuseffekten sidan 1970 er tatt opp av havet.
- Observasjonar viser teikn til at fleire og fleire artar **forflyttar seg mot polane og kaldare vatn**. Alt frå plankton og fisk til sjøfugl flyttar på seg.
- Varmare hav fører til **havstiging** og gir fleire sterke **orkanar**.

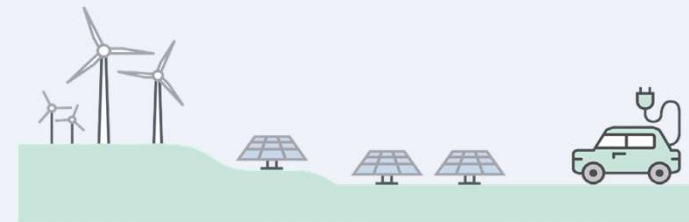

Siv K. Lauset, NORCE

Overgangsrisiko

REUTERS World Business Markets Breakingviews Video More

SUSTAINABLE BUSINESS OCTOBER 20, 2020 / 1:32 PM / UPDATED 3 MONTHS AGO

EU ministers to agree to make climate neutrality by 2050 binding

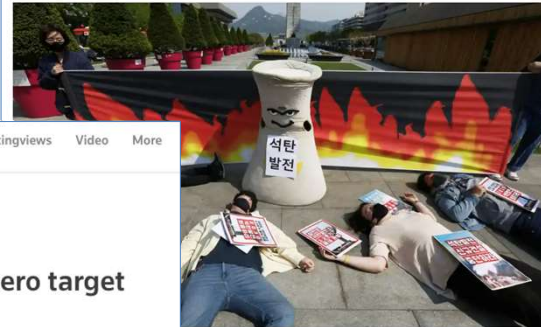
By Kate Abnett 3 MIN READ

BRUSSELS (Reuters) - EU environment ministers are set to agree on the bloc's pledge to be climate neutral by 2050 legally binding, although details about how deeply to cut emissions over the next decade will be decided in December.

South Korea vows to go carbon neutral by 2050 to fight climate emergency

South Korea relies on coal for about 40% of its electricity generation, with renewables making up less than 6%

Invest in green infrastructure, clean energy and electric vehicles. Photograph: Kim Chul-

REUTERS World Business Markets Breakingviews Video More

ENVIRONMENT JANUARY 20, 2021 / 1:38 PM / UPDATED 5 DAYS AGO

Britain hopes Biden will commit to net-zero target by 2050

By Reuters Staff 1 MIN READ

UN News

Search

AUDIO HUB SUBSCRIBE

Climate action: UN chief encouraged by Japan's 2050 net zero pledge

Opinion **Climate change**

China's net-zero target is a giant step in fight against climate change

All countries can now build systems at costs no higher than for fossil fuels

ADAIR TURNER [+ Add to myFT](#)

A coal-fired power plant in Huainan. Action to cut emissions in the next decade is crucial © Kevin Frayer/Getty

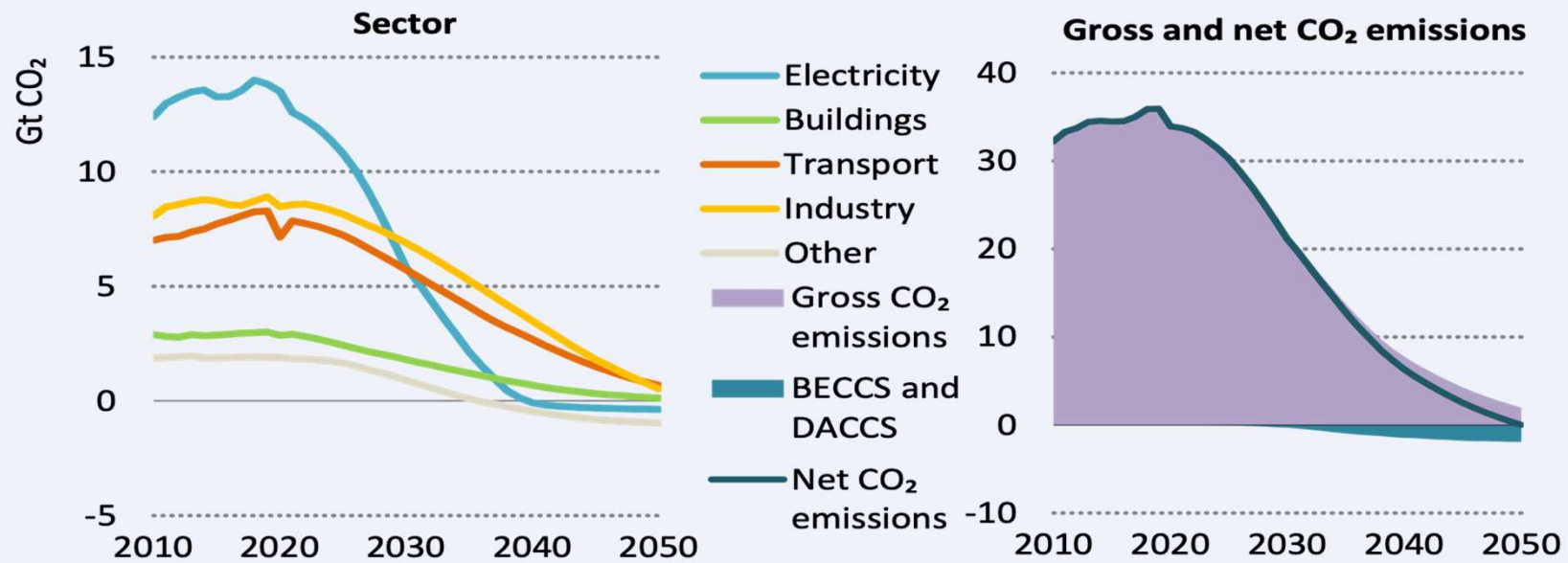

Ørsted

Verda riggjar seg for netto null seinast innan 2050

Kjelde: IEA (Net Zero 2050)

Politikken blir skjerpa

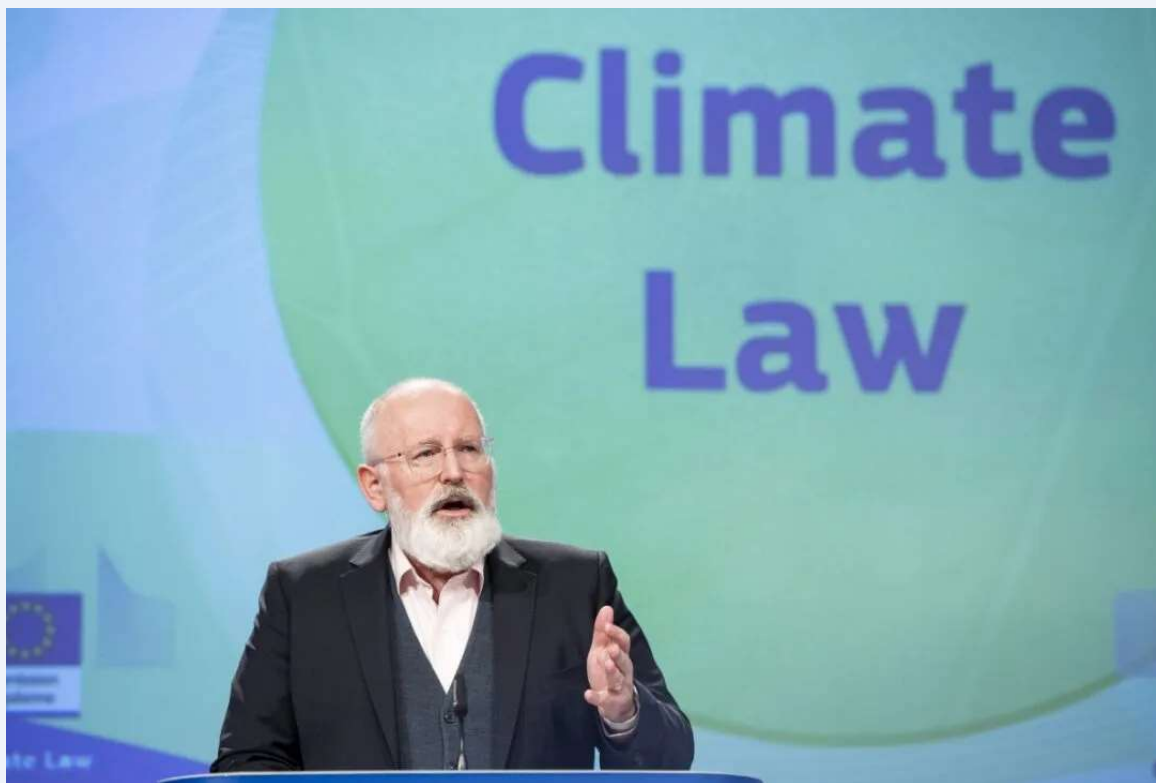

Foto: Foto: Lukasz Kobus, EC Audiovisual Service

Ny (og brå) politikk

Vil gradvis forby bensin- og dieselbiler i Oslo

Bristol council votes to ban diesel cars in first for a UK city

Climate change: German MPs want higher meat tax

Stortingsflertall: Krever utslippsfrie fjorder fra 2026

G7 agree on 'historic steps' to make climate reporting mandatory

EU: Skipsfarten må omfattes av klimakvoter for å få kuttet utslipp

Germany's Merkel wants 1 million electric car charge points by 2030

Nio EU-länder vill införa flygskatt – "Koldioxidutsläppen står inte i proportion till de låga priserna"

Når ny teknologi trugar gamle forretningsmodellar...

Faksimile: Dagens Næringsliv

Februar 2019

Motor

Møller varsler prissmell på bruktbiler

Elektrifiseringen av den norske bilparken vil påvirke bruktbilprisene. Bilgiganten Møller regner med store tap på bensin- og diesebilene som kommer inn fra leasingkundene de neste årene.

DN+

🕒 2 min

Publisert: 26.02.19 – 17:46

Oppdatert: 2 måneder siden

Finansdirektør Anna Nord Bjercke og konsernsjef Terje Male i Møller Mobility Group omsatte for to milliarder mindre i fjor enn i 2017. Nå setter konsernet av penger fordi prisene for bruktbiler er så usikre. (Foto: Embret Sæter)

Når forbrukarane stiller krav og endrar åtferd...

Skjermdump BBC
Oktober 2019

Skjermdump: Dagbladet
Oktober 2020

Aksjonærer tek grep

E24+ TIPS OSS

DET GRØNNE SKIFTET

Klimaoppgjør hos flere oljegiganter: – Et paradigmeskifte

Etter en rekke klimaforslag på årets generalforsamlinger stiller eierne nye krav til oljekjempene som Exxon, Chevron og ConocoPhillips. – Et paradigmeskifte, sier Mark van Baal i Follow This.

Mark van Baal leder organisasjonen Follow This, som vant frem med sine klimaforslag på flere ... vis mer

Kjetil Malkenes Hovland, E24

Skjermdump: E24
29. mai 2021

Framtidige klimatiltak vert prisa inn i selskapets verdi...

«Equity researcher Redburn downgrades two major cement producers as it forecasts major hike in costs to decarbonise sector».

Faksimile: Business Green
Januar 2020

Bank og finans stiller klimakrav

EURACTIV Capitals Sections ▾ ☰

'Gas is over', EU bank chief says

By Kira Taylor | EURACTIV.com 21. jan. 2021

Skjermdump: Euractive
21. Januar 2021

DN Dagens Næringsliv Meny ▾ D2 ▾ Magasinet ▾ Dagens avis 🔍 Kjøp DN 🧑 Logg inn

Nyhetsstudio 🗨️ Koronaviruset 📄 Fantasyfond 🕒 Fremtid 🗑️ DN Ledelse 📧 Nyhetsbrev 🔊 Siste nytt 🗳️ Sudoku 🗨️ Tips oss

Børs

Handelsbanken tar ut all olje og gass fra sine fond: - Det er veldig mange 50-60-år gamle menn i dobbeltspent blå blazer som snakker om bærekraft nå

Handelsbanken kaster ut alle olje- og gasselskaper fra sine porteføljer. Konkurrentene er skeptiske.

🕒 2 min Publisert: 04.06.21 – 13.43 Oppdatert: 5 dager siden

Skjermdump: DN
4. juni 2021

Ansvarsrisiko

Forsikringssselskap med regressøksmål mot kommune

Ektepar mista hus i flom to ganger: Nå krangler kommunen og forsikringssselskapet om sluttregninga

KVAM (NRK): Forsikringssselskapet satte foten ned og saksøkte kommunen som tillot utbyggingen. Onsdag startet ankesaken mellom partene.

ØDELAGT AV FLOMMEN: Gjensidige mener Nord-Fron kommune ikke burde gitt huseierne Helge og Unni Tove Hansen tillatelse til å bygge opp igjen huset sitt på den flomutsatte tomta. Her er det nesten nybygde huset som ble ødelagt av flommen i 2013.

FOTO: FREDRIK SOLBU JULLUMSTRØ / NRK

Sigrid Havig Berge
Journalist

Hans Andreas Solbakken
@hanssolbakken
Journalist

Publisert 8. mai 2019 kl.
21:16

Oppdatert 9. mai 2019 kl.
11:17

Faksimile: NRK. No
Mai 2019

KOMMENTAR

Dommen mot Shell: Selskaper kan bli holdt direkte ansvarlig for å kutte utslipp

SKREVET AV

Jenny Sandvig

Skjermdump: Energi og Klima
27. mai 2021

Top court rules German climate law falls short, in 'historic' victory for youth

Published on 30/04/2021, 10:51am

In a surprise verdict, Germany's highest court found that government climate targets violate the freedoms of youth plaintiffs by deferring emissions cuts

Skjermdump: Climate Home News
30. april 2021

Climate Change Litigation Databases

**U.S. CLIMATE CHANGE
LITIGATION**

**NON-U.S. CLIMATE CHANGE
LITIGATION**

This site provides two databases of climate change caselaw. Cases in the databases are organized by type of claim and are searchable. In many cases, links are available to decisions, complaints, and other case documents.

Fysisk klimarisiko

- Kronisk: Varmare klima, forsuring av hav++
- Akutt: Meir styrtregn, flaum, meir ekstrem vær++

Overgangsrisiko

- Politikk: kva slags nye reguleringar kan vi vente oss?
- Ny teknologi: Kor skjer endringane og kva vil ryke?
- Kundar: Kva preferansar får kundane våre?

Ansvarsrisiko

- Søksmål: Gjer du det du kan for at verda skal lukkast med å nå klimamåla?
- Søksmål: Risikerer vi å bli stilt til ansvar for noko av det vi gjer - eller ikkje gjer - for å handtere klimakrisa?

Klimarisiko er ikkje berre eit nedsidespørsmål.
Det handlar også om nye **moglegheiter**.

Foto: Wikimedia

«There are two numbers you need to know about climate change: 51 billion and zero».

Bill Gates i boka
«How to Avoid a Climate Disaster»

Norsk klimastiftelse
NORGES GRØNNE TANKESMIE

Lars-Henrik Paarup Michelsen
Dagleg leiar

E: lhpm@klimastiftelsen.no
M: +47 980 33 301
T: @paarupmichelsen